

Gillberga utvecklingsgrupp

2018-07-26

c/o Lena Tistad

M2018/01630/Nm

Häljebol, Rågdalen

661 95 Värmlands Nysäter

Remissvar på utredningen benämnd Vägar till hållbara vattentjänster SOU 2028:34 från Gillberga utvecklingsgrupp

Gillberga utvecklingsgrupp lämnar härmed synpunkter på de delar av utredningen som handlar om små enskilda avlopp. Vi har valt att koncentrera oss på tre saker: Begreppet åtgärdstakt, forskning/utveckling/kommunikation av fakta med avloppsägarna och sist men inte minst ekonomin. Vi vill också betona som boende på landsbygden, att vi värnar hälsa och miljö. Frågorna gäller de områden som vi lever i och som vi värderar mycket högt.

Utvecklingsgruppen kräver dessutom en konsekvensbeskrivning som ger en sann bild av kommande kostnader för enskilda avlopp i framtiden. Det gäller inte bara för tillkommande kostnader och administrativa uppgifter för att upprätta en avloppsdeklaration. Man måste också beakta kostnaderna för att åtgärda avloppen. Det rör sig om summor på minst 20 miljarder, som enligt utredningen glesbygdsbefolkningen ska betala. Detta måste vägas mot nyttan för hälsa och miljö.

Begreppet åtgärdstakt

Citat ur utredningen sidan 186: "Begreppet åtgärdstakt för små avlopp och vad som menas med hållbar åtgärdstakt är inte definierat och det finns ingen vedertagen metodik för att mäta och följa upp detta. Utredningen ser det som angeläget att på nationell nivå definiera vad som menas med åtgärdstakt och hur den ska följas upp. Detta är en förutsättning för att förslagen om etappmål för små avlopp i miljösystemet ska kunna användas."

Därefter ger utredningen på sidan 188 ett förslag hur åtgärdstakten ska beräknas. Här görs en uppskattning av det totala antalet avlopp, som omfattas av definitionen "små enskilda avlopp". Sedan bestämmer man hur många avlopp som ska åtgärdas per år för att nå målet så småningom. Siffran kan ges som totalantal eller i procentform. Detta s k nyckeltal kan ges på kommunal, regional eller nationell nivå.

Att bara räkna avlopp anser vi är helt fel och en alltför snäv utgångspunkt. Istället borde åtgärdstakten bestämmas utifrån en prioritetsavvägning med utgångspunkt från de skador som de enskilda avloppen gör genom förorening av vattenmiljön. Man bör därför sluta att diskutera antal enskilda avlopp av olika typer och hur många procent som åtgärdas. Detta är knappast ett bra mått på miljöstatus.

Skadorna på hälsa och miljö måste sättas i fokus och kartläggas noggrant på nationell, regional, kommunal och ner till mycket lokal nivå. Vilka områden är mest angelägna att

skydda? Var ska med stöd av detta åtgärderna göras först? Typerna av skador måste fastställas. Likaså måste tendenser studeras. Kortsiktiga och långsiktiga mål ska tas fram gärna med framtidsscenarioer som grund. Om detta är gjort, framgår det inte av utredningen.

En utvecklingsgrupp på landet har varken kunskaper eller resurser att göra denna typ av studier. De svenska myndigheterna som beskrivs i utredningen bör ha både kompetens och dataunderlag.

Därefter bör reduktionen av den skadorna utgöra underlag för åtgärdstakten gärna med mål på nationell, regional och kommunal samt mycket lokal nivå eventuellt till det enskilda avloppet.

Forskning/utveckling/kommunikation av fakta med avloppsägarna

De krav som miljöbalken ställer på enskilda avlopp och deras ägare måste diskuteras igen. Enligt vår mening behövs forskning och utveckling. Mycket viktigt är också kommunikationen med alla ägare av enskilda avlopp på ett begripligt och trovärdigt sätt.

Följande frågor behöver belysas:

Små enskilda avlopp räknas som avlopp för upp till 200 personer. Borde det införas även uppdelning i mindre avlopp t ex ett hushåll?

Vilka effekter som erhålls med olika åtgärder i relation till förbättringarna för hälsa för människor och miljö? Effekterna ska vägas mot kostnaderna. I detta sammanhang måste avloppets läge i förhållande till dricksvattentäkter och sjöar, hav samt vattendrag vägas in.

Kan den på platsen naturliga miljön duga till infiltrering? Det kan kanske vara bättre att utnyttja t ex betesmark än att köpa sand.

Hur ska kretsloppet fungera? Kan man samla upp och använda vattnet efter slamavskiljning till bevattning?

Vem ansvarar för teknikutveckling så den blir kostnadseffektiv, miljövänlig och hållbar?

Vem ska vi ägare av enskilda avlopp lita på? Leverantörer av utrustning, köpta konsulter, tidigare ägare till huset eller andra? Tillsynspersonal ger inte råd eftersom det är deras uppgift att kontrollera resultatet av den enskildes åtgärder. Detta skulle ge dubbla roller, som inte förenas.

Ekonomi

För att åtgärdstakten ska ge önskade effekter krävs bidrag i någon form! Har staten möjlighet att ge bidrag analogt med t ex bidrag till elcyklar och solceller? Kan andra bidragsgivare vara aktuella?

Enligt de siffror som presenteras beräknas antalet enskilda avloppsanläggningar till 180 000 stycken som inte uppfyller de grundkrav som kom redan år 1969. Därtill kommer ett ökande antal anläggningar som trots tidigare godkännande inte längre uppfyller kraven i tillståndet. Låt oss anta att en avloppsanläggning kostar minst 100 000 kr att åtgärda. Vi får då en

minisumma på besinningslösa 18 miljarder. Mera rätt är troligen att uppskatta kostnaden till 25 – 30 miljarder. Tillkommande avgifter för tillsyn, tillstånd och eventuell avloppsdeklaration lägger ytterligare sten på bördan.

Dessa summor pengar är ska alltså tas ut av glesbygdsbefolkningen. Detta är ofta människor med små inkomster och låga värden på sina hus. Många gånger är det dessutom omöjligt att få banklån. Kostnaden kan medföra att människor tvingas flytta till städer och tätorter, där de istället i skarp konkurrens med andra bostadssökande försöker hyra en bostad. Men det måste finnas möjlighet att bo och verka på landsbygden inklusive glest befolkade områden.

För Gillberga utvecklingsgrupp

Lena Tistad, kassör